

Gud ænsrer ikke rang og stand

17. søndag efter Trinitatis

»De sad og holdt øje med ham«, hører vi. De lurede med andre ord på, om Jesus mon ville foretage sig noget, de kunne bruge mod ham. Noget de kunne anklage ham for, melde ham til det religiøse politi for.

Man kan ikke sige, der herskede nogen åben og tillidsfuld stemning ved dette middagsmåltid, som altså foregik i en af de ledende farisæeres hus.

Det sidste er nok værd at lægge mærke til. Ofte nok hører vi, at Jesus færdedes blandt de marginaliserede i samfundet, »tolderne og synderne«, som det gerne hedder. Men han færdedes altså også blandt samfundets mere velanskrevne lag, først og fremmest de såkaldte farisæere, der i almindeligt omdømme gik for at være »retfærdige«, og som også ofte var det i egen indbildning.

Farisæerne kunne godt se, at Jesus ikke var helt almindelig. På den ene side måtte de anerkende hans store begavelse. Allerede som tolvårig havde Jesus vakt opsigt, da han diskuterede med de skriftlærde i templet. Og nu måtte man bestemt sige, at han ikke var nem at bide skeer med i en diskussion. Han havde ordet i sin magt, han havde slagkraftige argumenter ved hånden.

På den anden side var farisæerne bekymrede over, hvad Jesus kunne finde på at bruge sin store begavelse til af nye og provokerende ting. Han havde det jo med at sige: »De gamle har sagt ... men jeg siger jer ...«. Så de holdt altså øje med, hvad Jesus mon nu kunne finde på.

Jesus vidste godt, at de holdt øje med ham. Han kunne derfor have valgt at være forsigtig. Han kunne have passet på ikke at støde de tilstedeværende.

Men Jesus passede ikke på. Eller rettere: Jesus var pludselig i en situation, hvor han måtte vælge mellem to ting: enten skulle han her og nu hjælpe en syg mand, der stod foran ham, eller også skulle han bede manden om at komme igen i morgen, fordi helligdagslovgivningen forbød lægevirksomhed på en sabbat – i hvert fald sådan som farisæerne tolkede helligdagslovgivningen.

Den syge mand havde vand i kroppen, hvad der vistnok er et meget alvorligt sygdomstegn. Jesus tog på manden, helbredte ham og lod ham gå. Det er alt, hvad vi får at vide om helbredelsen af manden, og det er jo ikke så meget.

Men det er ikke helbredelsen som sådan, der interesserer. Hvad der interesserer er, at Jesus foretager sig noget på en sabbat, som man efter de toneangivendes mening ikke burde foretage sig på en sabbat.

Jesus er udmærket klar over, hvad farisæerne tænker, så derfor spørger ham dem rent ud: »Er det tilladt at helbrede på sabbatten eller ej?« De svarer ikke på spørgsmålet. Det er vel fordi de ikke er så sikre i deres sag endda.

De har den opfattelse, at helligdagen skal være så hellig, at selv helbredelse af syge må vente til hverdagene. Men når de ser et menneske af kød og blod stå midt i stuen og blive hjulpet af med en alvorlig lidelse, har de svært ved at afvise, at det var godt for den syge at blive hjulpet – selvom det ikke var efter reglerne, at helbredelsen foregik på en sabbat.

På samme måde havde de svært ved at svare på spørgsmålet, om ikke enhver ville hive sin søn eller sin okse af brønden, hvis de var faldet i på en sabbat? For én ting er budet om at komme hviledagen i hu, en anden ting er at tage vare på sin næste eller sin ejendom. Hensynet til det sidste kan gøre det nødvendigt, at hensynet til det første sættes til side.

Og sådan er det også i vores tilværelse. Vi kan have alle mulige regler for, hvordan mennesker bør optræde i alle mulige situationer – alligevel kan der pludselig opstå en ny situation, hvor ingen af de sædvanlige regler dur, og hvor man må handle, som situationen kræver det.

Jesus er ikke bange for at springe op og falde ned på de sædvanlige regler, hvis situationen kræver det. Regler om, at helligdagen skal overholdes, kan være gode nok, men hvis kærligheden til et menneske kræver, at der handles på tværs af helligdagslovgivning, så må hensynet til helligdagen vige for hensynet til det menneske.

Det er kort og godt kærlighed, som det kommer an på, siger Jesus. Og det har vi hørt så tit, at vi måske slet ikke tror, vi har brug for også at høre det. Men så lad os se på den sidste halvdel af fortællingen og se, om ikke den har adresse også til os:

Vi hører om, at der er en hakkeorden i den rækkefølge, folk sætter sig til bords. De fornemste – d.v.s. dem, der bilder sig selv ind, at de er fornemme, og har held til at bilde andre ind, at de er det – de sætter sig på de øverste pladser. Og så kan folk så sætte sig nedefter, så det under hele måltidet er tydeligt for alle og enhver, hvem der er mere end hvem.

Det er jo noget ødelæggende for den gode hygge, hvis man er med til et sådant måltid og er kommet med den forventning, at omkring bordet er alle lige værdige, og ingen plads er fornemmere end nogen anden.

Det er faktisk den forventning, Jesus er kommet med til aftenselskabet hos den fremtrædende farisæer, så da han erfarer, at de øvrige gæster har en anden opfattelse, fortæller han sin lille fortælling om, at man egentlig burde vende op og ned på begreberne om, hvad der mest fornemt og mindst fornemt.

Hvis vi tager springet fra denne måltidssituation op til vores egen samtid og ser på bordskikken her i landet og de almindelige omgangsformer mellem mennesker, så må vi nok sige, at omgangsformerne blevet demokratiseret på den måde, at de i hvert fald er blevet mere afslappede.

Det går an at sige du til folk – både dem man kender, og dem man ikke kender. Det er heller ikke længere så afgørende, hvordan man går klædt. I hvert fald signalerer tøjet ikke længer så entydigt, hvor man hører hjemme i den sociale hakkeorden.

Men hvis det ikke bare drejer sig om omgangsformer mand og mand imellem, men det drejer sig om at komme først til fadet ved velfærdssamfundets bord, så er der i høj grad forskel på folk. Den, som har været heldig at få en god plads ved velfærdssamfundets bord, et godt og vellønnet arbejde, måske en position med social prestige, er ikke meget for at vige pladsen for at lade en anden komme til.

Enhver vogter på sit. Det ser vi på arbejdsmarkedet. Den som er udstødt fra arbejdsmarkedet, har svært ved at komme ind igen. Og det skyldes langt hen, at de, som har arbejde, ikke vil – eller ikke kan få lov til – at gå ned i arbejdstid, så der kunne blive plads til den, som er sat udenfor.

Der er ingen lette løsninger. Evangeliet kan ikke bruges til at skyde genvej til løsning af samfundets problemer. Og Jesu ord om ikke at

sætte sig til højboards kan ikke engang bruges som anvisning på god takt og tone. Som om meningen er, at der skal gå taktik i at vælge den nederste plads!

Det er ganske vist lige ved, at Jesus anbefaler den slags taktiske overvejelser, når han siger, at du skal sætte dig på den nederste plads, når du bliver indbudt. Men jeg tror nu ikke, Jesu ord skal forstås sådan, at vi skal til at spekulere i at være ydmyge med den bagtanke at blive hædret for vores ydmyghed. Det ligner ikke Jesus at tænke således.

Jeg tror, ordene skal forstås således, at i Jesu selskab er der ikke »nummererede pladser«. Alle pladser er lige gode, for det er noget andet end pladsen ved bordet, det kommer an på i forhold til ham.

Pointen kommer til udtryk i dette lille salmevers af K.L.Aastrup – et vers, jeg synes er genialt i al sin enkelthed. Det lyder således:

*Gud ænser ikke rang og stand, for ham er alle lige,
ja, hvert et folk i hvert et land indbydes til hans rige.*

I Guds rige er der gennemført lighed. En lighed, der ikke beror på afslappede omgangsformer, men på, at mennesker er lige i Guds øjne. Tænk, hvis vi for alvor tog konsekvensen af, at alle mennesker er lige for Gud. Så er der meget, der ville være anderledes i vores verden.

Amen.